

Το τρίγωνο του Ελσίνκι

Αν έχω καταλάβει καλά, στο Ελσίνκι, στη Σύνοδο Κορυφής της Ενωμένης Ευρώπης θα διαμορφωθεί μια τριγωνική σχέση:

Στη μια γωνία στέκονται οι άλλες, πλην ημών, χώρες που για λόγους γεωπολιτικούς, όπως λέγεται, έχουν ορισμένη, μακροχρόνια, σταθερή και αμετακίνητη στάση απέναντι στην Τουρκία. Δηλαδή το σύνολο των χωρών που συνθέτουν την έννοια «Δύση», στην οποία θέ-

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

λουμε να ανήκουμε και εμείς ως αναπόσπαστο μέρος και ισότιμο μέλος. Για τη στάση αυτής της Δύσης, λέγεται ότι είναι τόσο σταθερή, ώστε δεν άλλαξε τους τέσσερις τελευταίους αιώνες. Ακόμη και η Ναυμαχία του Ναυαρίνου, που έσωσε την Ελληνική Επανάσταση, θεωρήθηκε από ορισμένους ως ατυχές γεγονός και παροδικό επεισόδιο.

Στην άλλη γωνία στέκεται η χώρα μας, η οποία θέλει να έχει ζωτικό συμφέρον να ανήκει στη Δύση (άλλωστε ούτε τώρα, αλλά φαίνεται ότι ούτε στο παρελθόν μπορούσε και ανήκει οπουδήποτε αλλού), δεν μπορεί όμως να συμμερισιθεί την πολιτική της Δύσης, διότι έχει σοβαρές διαφορές με την Τουρκία στο Κυπριακό και δέχεται απειλές στο Αιγαίο. Η θέση της είναι πράγματι δύσκολη και μπορεί να συγκριθεί με τη θέση των τελευταίων Βυζαντινών αυτοκρατόρων: Αν προσχωρούσαν στη Δύση και συμμαχούσαν πλήρως μαζί της, θα ήταν σαν να προσχωρούσαν στον Παπισμό (κυρίαρχη τότε δύναμη) εναντίον της Ορθοδοξίας. Δεν το έκαναν, έμειναν μόνοι τους και κατέρρευσαν...

Στην τρίτη γωνία στέκεται η Τουρκία, χώρα μουσουλμανική, ασιατική και τριτοκοσμική, με εκρηκτικά εσωτερικά προβλήματα, επικίνδυνα για την ίδια και για ολόκληρη τη Δύση, στην οποία και αυτή θέλει να ανήκει. Αλλά και η Τουρκία δεν έχει τη δυνατότητα να ακολουθήσει με συνέπεια τη δυτική επιλογή της και να αποβάλει τα χαρακτηριστικά της, και ως κοινωνία και ως κράτος. Και να το θέλει η άρχουσα τάξη της, θα χρειασθούν πολλά χρόνια για να το επιτύχει, που φαίνεται ότι είναι ο ίδιος χρόνος που θα απαιτηθεί για να μεταπηδήσει από τη θέση του υποψηφίου μέλους στη θέση του πλήρους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

* * *

Αν δούμε το τρίγωνο αυτό στατικά και οι τρεις γωνίες έχουν σοβαρούς λόγους να παραμένουν σταθερές και αμετακίνητες. Αν μια από τις τρεις γωνίες μετακινηθεί, θα μετακινηθούν αναγκαστικά και οι υπόλοιπες, ώστε τελικά να διαμορφωθούν νέα σχήματα, άγνωστα ίσως και αβέβαια, αλλά οπωσδήποτε με τη δυναμική της μεταβολής από τη μια κατάσταση στην άλλη. Ο καθένας όμως περιμένει από τον άλλον να μετακινηθεί, ώστε να καθορίσει τη δική του θέση.

Κανείς δεν είπε (εκτός από τους λαϊκίζοντες πολιτικούς μας) ότι το πρόβλημα και οι επιλογές είναι εύκολες. Αλλά και ποιος μπορεί να πει ότι η σημερινή κατάσταση σχέσεων μπορεί να συνεχισθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς να θιγούν τα συμφέροντά μας; Το πρόβλημα είναι ακόμη πιο δύσκολο, όταν εμπλέκονται και άλλοι παράγοντες, όταν ισχυρές εσωτερικές δυνάμεις, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία, παρεμβάλλουν εμπόδια σε οποιαδήποτε αλλαγή, μολονότι γνωρίζουν ότι η στατικότητα στις σημερινές σχέσεις δεν συμφέρει σε καμία πλευρά και είναι επικίνδυνη για το μέλλον.

Αυτές τις μέρες πληθαίνουν οι φωνές που λένε: Μας συμφέρει να έχουμε την Τουρκία στην «αίθουσα αναμονής» της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα επόμενα 10-15 χρόνια. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα πολλά θα αλλάξουν σ' εμάς, στην Τουρκία και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και εν πάση περιπτώσει δεν έχουμε να χάσουμε τίποτα, έστω και αν δεν κερδίσουμε: Ούτε στο Αιγαίο ούτε στην Κύπρο η κατάσταση θα γίνει δυσκολότερη απ' ό,τι είναι σήμερα, ενώ είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα επιδεινωθεί με την Τουρκία εκτός ευρωπαϊκής προοπτικής.

Δύσκολη επιλογή αλλά κάποιος πρέπει να την αποτολμήσουν.